

**ELEVER KAN MED VILJE UTSETTE SEG FOR Å BLI
TATT I JUKSING ELLER AV REN VANVARE KOMME
UNDER MISTANKE FOR FORSØK PÅ JUKS**

I det følgende skal vi belyse dette problemet og samtidig peke på enkle, men viktige forholdsregler som du bør følge for å unngå den risiko og de vansker som dette *alltid* vil føre med seg for enkelt-elever. Dette er spesielt viktig nå i og med elevenes bruk av de personlige datamaskinene i hele opplæringsløpet. De lenkene som er gitt i denne teksten bør du følge – de leder til mye viktig informasjon som er nyttig for deg!

- Legg spesielt merke til tipsene om hvordan du organiserer henvisninger, lenker og litteraturliste i Leif Harboes dokument ”God bruk av kilder i skolearbeidet “: Se denne lenken:

<http://norskboka.no/sprak/kildebruk.htm>

PROBLEM 1:

ELEKTRONISKE/TEKNISKE “DIPPEDUTTER” SOM VESKENE OG/ELLER LOMMENE ER FULLE AV KAN INNEHOLDE INFORMASJON (ELEKTRONISKE “JUKSE-LAPPER”) OG/ELLER GI MULIGHET FOR KOMMUNIKASJON MED ANDRE

LØSNING:

Under prøver og ved eksamener skal alle slike slås av, legges i veska (skolesekken) som så skal settes på et sted som anvises av prøve-/ eksamensvakta.

PROBLEM 2:

NÅR DET SKRIFTLIGE ARBEIDET VI LEVERER IKKE ER FULLSTENDIG EGENPRODUSERT – HVA FORETAR VI OSS DA?

LØSNING:

Kildehenvisning, kildehenvisning, kildehenvisning!

NÅR SKAL JEG OPPGI KILDER?

Kanskje kan det noen ganger være vanskelig å vurdere når du skal oppgi kilder, men som hovedregel kan vi si at du skal oppgi kilde **når du**:

- **siterer** (*direkte sitat*)
- **parafaserer**, dvs. bruker *indirekte sitater*
- **henviser til** tekster, **bruker** bilder o.l.

Det er **ikke nødvendig** å oppgi kilder hvis du skriver noe som er *allment kjent og akseptert*.

Eksempel

Det er ikke nødvendig å oppgi kilde til hvis du i en historiebesvarelse skriver at « Norge stemte ”nei til EU” » i en folkeavstemning i 1994». Hvis du derimot ønsker å oppgi *hvor mange prosent* som stemte nei, hvordan *fordelingen av nei-stemmer* var i befolkningen, eller hvis du skal *analysere årsaken til og konsekvensene* av Norges nei til EU, må du oppgi kilder.

Kilde: <http://www.ntnu.no/viko/oppgave/brukekilder>

PROBLEM 3

HVA SKJER DERSOM JEG IKKE GJØR DETTE GRUNDIG NOK?

➔ **ARBEIDET DITT KAN BLI FAGLIG SETT VERDILØST (DU HAR “JUKSET”), OG JUKS ER EN MEGET ALVORLIG SAK:**

Prøver og innleveringer - Videregående skole: På prøver og innleveringer i videregående skole annulleres besvarelsen og man står uten vurdering i de læreplanmålene som arbeidet var ment å dekke. Det kan også føre til IV (ikke vurderingsgrunnlag) i standpunkt på grunn av at læreren mangler karaktergrunnlag i ett eller flere av fagets kompetanssmål.

Eksamen: Ved fusk vil kandidaten bli vist bort fra eksamen. Han/hun vil ikke kunne ta eksamen på nytt før om ett år og standpunktkarakteren i faget faller bort (eleven blir da plutselig ikke elev lenger, men privatist!). § 3-37 i forskrift til opplæringsloven sier noe om fusk på eksamen. Dersom dette gjelder en elev i Vg3 Studieforbereende utdanninger, vil vedkommende derfor heller ikke få førstegangsvitnemål.

Kilde: http://www.ung.no/skolen/2583_Juksing_på_skolen.html

SLIK UNNGÅR DU MISTANKE OM PLAGIAT (JUKS):

Plagiat?

Fra Aftenposten , 18.6.2009:

Plagiat: Utilbørlig utnyttelse av en annens åndsprodukt, i det man utgir dennes ideer som sine egne, eller som forfatter utnytter en annens verker uten å oppgi denne som kilde; litterært, kunstnerisk tyveri. (Kilde: Store norske leksikon).

Kilde: <http://www.aftenposten.no/meninger/kommentatorer/dragnes/article3128450.ece>

Læreren *Leif Harboe* skriver:

Som lærere opplever vi hovedsakelig *tre varianter av plagiering*:

- at **hele teksten** er kopiert
- at teksten **mer eller mindre består av passasjer** hentet inn fra forskjellige verk, **mer eller mindre omskrevet**
- at det er benyttet ord og formuleringer som læreren - med det kjennskap hun/han har til eleven - ikke forventet (avanserte akademiske formuleringer osv.)

Kilde: http://norskboka.no/kildebruk_del2.htm

HVA MED OVERSETTINGSPROGRAM I ENGELSK OG FREMMEDSPRÅK?

Igjen – det du ikke har produsert selv, er juks! Dersom du bruker et **hjelpemiddel** i f. eks. tekstproduksjonen, **må du oppgi dette i besvarelsen din**. Slike hjelpemidler er f. eks. Textpilot, ordbøker («Clue») og Ordnett Pluss.

Samme regel gjelder også i realfag dersom du bruker GeoGebra el. tilsv.

LÆRERE OG SENSORER

- skal finne ut hvilken kompetanse en elev har i forhold til fagenes læreplanmål. De vil derfor bruke hjelpemidler som elektroniske søkemotorer og plagiatkontroll for å forvise seg om at det arbeidet som elevene har levert som sitt og egenprodusert er genuint og ekte. **En sensor som får mistanke om plagiat i en eksamensbesvarelse har pålegg fra Utdanningsdirektoratet om å varsle rektor ved den skolen besvarelsen kommer fra.**

Skolen vår fikk ved våreksamen 2011 en slik henvendelse fra en sensor som rettet besvarelser fra oss. Det viste seg heldigvis (for den aktuelle eleven!) at mistanken var ubegrunnet - denne gangen.

➔ **UDIRs side om eksamen og juksing:**

<http://desk.udir.no/Vurdering/Eksamen/Fusk-og-plagiat-til-sentralt-gitt-eksamen/?id=44929>

TIL SLUTT: DETTE FOREGÅR DESSVERRE OVER ALT – OGSÅ I «DE BESTE KRETSER» (men det er ingen unnskyldning for deg!):

[*Tysk minister går av etter plagiatavsløring - VG Nett om Tyskland*](#)

[*TYSK UTDANNINGSMINISTER ANKLAGES FOR PLAGIAT – AFTENPOSTEN*](#)

[*ENDA EN TYSK POLITIKER TATT FOR PLAGIAT - TV 2 NYHETENE*](#)

